

Leadership behaviours that dance athletes perceive and prefer

Dans sporcularının algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışları

Meriç Ödemiş¹
Elif Karagün²

Abstract

Aim: The aim of this study is to determine if the leadership behaviours that dance athletes perceive and prefer show any differences according to the variables such as gender, age, dance age, educational background.

Method: 49 athletes, including 26 male and 23 female, that participated in Latin and Standard Dance Clubs Championship League 1. Stage and Koç Dance Cup Open held in 2015 in Istanbul, participated in this study voluntarily. In order to measure athletes' preferred and perceived leadership behaviours, the Sports Leadership Scale, which Chelladurai and Saleh's (1980) has developed and Tiryaki (2000) made validity-reliability tests, was used. Since the data does not conform to the normal distribution, Man Whitney U test was used for two sets of comparisons, and the Kruskal-Wallis test was used for comparisons of more than two sets.

Results: as a result of the study, no significant differences were observed between athletes' preferred and perceived leadership behaviours. In terms of age variable, there are significant differences in Sub scale Perceived total score, democratic behavior, positive feedback. However, no significant differences were observed in terms of autocratic behavior, social support and education-training. in terms of dance age variable, significant differences were observed in perceived total score, social support and positive feedback. However, no significant differences were observed in democratic behavior, education-training and autocratic behavior. In terms of education state, there are

Özet

Bu çalışmanın amacı, dans sporcularının tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışlarının; cinsiyet, yaş, dans yaşı, eğitim durumu değişkenlerine göre bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesidir. Araştırmaya gönüllü olarak 2015 yılında İstanbul'da düzenlenen Latin ve Standart Kulüplerarası Dans Ligi 1.Etap Yarışması ve Koç Dans Cup Open yarışmasına katılan 26 erkek, 23 kadın sporcu olmak üzere toplamda 49 sporcu katılmıştır. Araştırmada sporcuların tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışlarını ölçmek için Chelladurai ve Saleh' nin (1980) geliştirdiği ve Türkiye için geçerlilik-güvenirliliği yapılan Sporda Liderlik Ölçeği (Tiryaki, 2000; Toros ve Tiryaki, 2006) kullanılmıştır. Veriler normal dağılıma uymadığından analizlerde; ikili küme karşılaştırmaları için Man Whitney U Testi, ikiden fazla küme karşılaştırmaları için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda kadın ve erkek dansçıların algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışı arasında bir fark olmadığı, yaş değişkeni açısından alt ölçeklerden algılanan toplam puan, demokratik davranış, pozitif geri bildirim açısından anlamlı fark görülürken, otokratik davranış, sosyal destek ve eğitim öğretim açısından anlamlı fark görülmemiştir. Dans yaşı değişkeni açısından algılanan toplam puan, sosyal destek ve pozitif geri bildirim anlamlı görülürken, eğitim öğretim, demokratik davranış, otokratik davranış anlamsız görülmüştür. Eğitim durumu açısından algılanan liderlik alt ölçeklerinden algılanan

¹ Arş. Gör., Gedik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, meric.odemis@gmail.com

² Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, elif.karagun@gmail.com

significant differences in perceived total score from leadership subscale, democratic behavior; while no significant differences were observed in training-Instruction, autocratic behavior, social support. In terms of dance age, there are significant differences in preferred leadership and social support from subscale. In terms of education, there was significant difference only in democratic behaviour.

toplam puan, demokratik davranış, pozitif geri bildirim açısından anlamlı fark görülürken; eğitim öğretim, otokratik davranış, sosyal destek açısından anlamlı fark görülmemiştir. Dans yaşı değişkenine göre tercih edilen liderlik ve alt ölçeklerinden sadece sosyal destek açısından anlamlı fark görülürken; eğitim değişkeni açısından sadece demokratik davranış boyutunda anlamlı fark görülmüştür.

Keywords: Perceive Leadership; Prefer Leadership; Dance Athletes; Coaches; Dances Sport.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Liderlik; Tercih Edilen Liderlik; Dans Sporcusu; Antrenör; Dans Sporu.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Literatüre bakıldığında; sporda başarılı bir performans için birçok etken olduğu, performansı etkileyen faktörlerin de içsel ve dışsal kaynaklar olara ikiye ayrıldıkları belirtilmiştir. Bu kaynaklardan; yaş, cinsiyet, zeka, psikolojik durum gibi dış etkiden bağımsız ve kısmen doğuştan getirilen içsel faktörlerin yanında; bireyin yapısının ötesinde kendi dışından kaynaklı ve dolaylı olarak performansa etki eden; sıcaklık, iklim, malzeme, seyirci, sosyal çevre, arkadaşlık, aile, ekonomik durum, antrenör vb. dışsal kaynaklı durumlar olduğu vurgulanmıştır (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009). Yapılan çalışmalar liderin; eğitici, öğretici, demokratik, otokratik, ödüllendirici ve sosyal destekleyicilik gibi kişisel davranışlarının oyuncu performansları ile bir etkileşim içinde olduğu (Garland ve Barry, 1990). Bir kavram olarak liderliğin; grup ve örgütsel amaçları gerçekleştirmek, ortak amaca ulaşmak üzere bir grup insanı bireysel olarak etkileme süreci olarak tanımlanmıştır (Baltaş, 2000; Northouse, 2013). Ayrıca bu kavramın içerisinde yer alan koşulları karşılayan lider ise; bir grubu veya örgütteki insanları belirli bir amaç doğrultusunda etkileme gücüne sahip olan kişi olarak tanımlanmıştır (Baltaş, 2007). Lider, öteki üyeler üzerinde olumlu etkide bulunan, diğer bir deyişle küme üyesi olarak diğer üyelerin kendine yaptığı olumlu etkiden daha fazlasını onlara yapabilir (Başaran, 1992). Günümüzde genel kabul görmüş liderlik davranışları biçimlerine göre; Otokratik, demokratik ve tam serbestlik sağlayan liderlik olarak üç ana grupta incelenmiştir (Daft, 1997).

Otokratik Liderlik: Bürokratik toplumlarda yetişip, bu eğitimi alan insanlar için uygun bir tarz olduğu belirtilmiş. Bu liderlik tarzında astların yönetim ve planlamada söz hakkı olmadığı, duygularının dikkate alınmadığı bunun için iş tatminsizliği ve işletmeye olan bağlılığın minimum düzeyde kaldığı ifade edilmiştir. Yine bu liderlik tipinde yetki merkezde yani liderin elinde olduğu açıklanmıştır. Otokratik liderlere sahip gruplarda başlarında bir lider bulundukça performans alınabildiği. Çalışanların sıkı otoriteye karşı düşmanlık besledikleri, daha çok liderin davranışlarına ağırlık verdikleri için “patron davranışlı” liderlik tipi diye de adlandırıldığı belirtilmiştir (Daft, 1997).

Demokratik Liderler: Demokratik liderlerin ise; sahip oldukları otoritelerini astları ile paylaştıkları. Bu sayede organizasyonlarda daha etkin kararlar alabilme imkanına sahip oldukları, astların da kendilerini çalıştıkları işletmenin bir parçası olarak gördükleri için motivasyonları en üst seviyede olduğu bildirilmiştir. Demokratik liderlik anlayışında dezavantaj olarak; karar mekanizmasının yavaş işlemeden kaynaklanan kayıpların olabileceği ve acil karar alınması gereken durumlarda bu liderlik anlayışının işleri aksatabileceğinden söz edilmiştir (Daft, 1997).

Tam Serbestlik Sağlayan Lider: Bu tip liderlerin otoritelerini neredeyse hiç kullanmadıkları, astlarını kendi halinde bıraktıkları bir liderlik tarzı olarak görülmüştür. Liderin asıl görevleri astlara malzeme veya kaynak sağlamak ya da konuyla ilgili sorunları çözmek şeklinde bir yaklaşım içinde

oldukları belirtilmiştir. Uzmanlığı, tecrübe ve bilgisi fazla olan astların yeni düşünce üretebilmesi için son derece uygun görülen bu tarz, kültür düzeyi düşük, sorumluluk duygusundan yoksun astların yönlendirilmesinde ise başarısız kaldığı belirtilen bir liderlik anlayışı olarak açıklanmıştır. Ayrıca bu anlayışta liderin sadece kendine yöneltilen konulara katıldığı belirtilmiştir (Güner, 2002).

Belli amaçları gerçekleştirmek için başkalarını ikna edebilme yeteneği olarak da tanımlanan liderlik özelliklerinin, sporcuların başarıya ulaşmasında önemli olduğu düşünülmüştür (Yurt, 2009). Chelladurai'nin çok boyutlu liderlik modelinde bütün davranış özelliklerinin birbiriyle bağlantılı olması sonucu performans tatmin düzeylerinin etkilendiği (Chelladurai, 1993). Ayrıca antrenörün zorunlu yani yapması gerekenler ile tercih edilen yani istenilen liderlik davranışları arasındaki uyumun sporcuların doyum düzeylerini etkilediği ve nihayetinde takım içerisinde performansta artış sağlanmasında önemli olduğu belirtilmiştir (Chelladurai, 2007).

Spor branşları içerisinde sayılan dans sporu, küçük yaşlardan başlayarak sanat, spor, müzik, tiyatro gibi pek çok yeteneği içeren ve bu yeteneklerin birlikte geliştirildiği çalışmalar yapılan bir branştır. Dans sporunda başarılı olmak için sanatsal özelliklerin geliştirilmesinin yanında bir sporcu için gerekli olan; fiziksel ve kondisyonel özelliklerin de geliştirilmesi önemlidir. Dans sporu için; ritim duygusu, esneklik, koordinasyon, denge, hız, çabukluk kuvvet, dayanıklılık gibi pek çok özelliklerin düzenli bir antrenman programı içerisinde geliştirilmesi gerekir. Bu denli sanatsal, estetik, biyomotorsal özellikler gibi komplike durumları içeren bir program, bu alanda yetişmiş profesyonel bir antrenör liderliğinde çalışılmasını getirir. Spor branşlarından özellikle futbolda 2 saatlik bir antrenman yapılırken dans sporunda günde yaklaşık en az 4-5 saatlik çalışmalar yapılması hatta sahne öncesi süreçte bu çalışmaların günlük 8-10 saati bulabildiği belirtilmiştir (Nalçakan, 2011). Bu denli yoğun içerikli ve sürekliliği olan çalışmaların yapılması gereken bir branшта sporcuların motivasyonunun da dışsal faktörler olarak antrenörün liderlik stilleriyle ilişkili olduğu düşünülecek olunursa dans sporcusunun başarılı bir performans göstermesi ve motivasyonlu bir şekilde devam etmesi de antrenör tutumlarıyla ilişkili olduğu bilgisi göz önüne alındığında (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2011; Garland ve Barry, 1990) dans sporuyla uğraşan dansçıların antrenörlerin liderlik davranışlarını nasıl algıladıkları sorusu akla gelmektedir.

Literatüre bakıldığında spor branşları açısından antrenörlerin liderlik davranışını değerlendiren farklı çalışmaların olduğu görülse de, dans sporu açısından liderlik davranışların değerlendirildiği çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Dans sporunun bilimsel nitelik kazandığı bu günlerde, dans sporuyla ve dans sporcuları ile ilgili yapılan araştırmaların genellikle dans sporunun fizyolojik parametreler üzerine olduğu bunun yanında psikolojik parametreleri araştıran çalışmaların ise daha az olduğu görülmüştür.

Amaç

Bu çalışma ile dans sporcularının tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışının cinsiyet, yaş, dans yaşı, klasman ve eğitim durumu değişkenine göre arasında nasıl bir ilişki olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan ile dans sporcularının algıladıkları ve tercih ettikleri liderlik davranışlarının cinsiyet, yaş, dans yaşı, klasman, eğitim düzeyi açısından bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla 2014-2015 Sezonu Türkiye Dans Sporları Federasyonu Latin ve Standart Kulüplerarası Dans Ligi 1.Etap Yarışması ve Koç Dans Cup Open Yarışmasında yer alan sporculara tercih edilen ve algılanan liderlik davranışları ölçülmüştür.

Yöntem

Araştırmaya Türkiye Dans Sporları Federasyonunun düzenlediği, 2014-2015 Sezonu Latin ve Standart Kulüplerarası Dans Ligi 1.Etap Yarışması ve Koç Dans Cup Open Yarışmasında lisanlı ve araştırmacının amacı açıklandıktan sonra gönüllü olan toplam 49 sporcu katılmıştır. Yarışmanın yapıldığı İstanbul ili içerisinde Koç Üniversitesi spor salonunda, sporcular yarışmaya kayıt olmak için geldikleri kayıt masasında gerekli işlemlerini yaptırdıktan sonra, kendilerine araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Sporcular gönüllük esasına dayalı olarak çalışmaya dahil olmuşlardır. Ölçek

kontrolleri sonrası “tercih edilen liderlik” davranışı ölçeklerinden 26 erkek, 23 kadın sporcunun doldurduğu toplam 49 ölçek dikkate alınırken; “algılanan liderlik” davranışı ölçeklerinden 23 erkek, 24 kadın sporcunun doldurduğu toplam 47 ölçek dikkate alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Chelladurai ve Saleh’ nin (1980) geliştirdiği, sporcuların tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışını ölçen ve Türkiye için geçerlilik-güvenirlilik çalışması yapılan 40 maddelik, beşli likert tipi Sporda Liderlik Ölçeği kullanılmıştır (Tiryaki, 2000; Toros ve Tiryaki, 2006). Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

-Eğitim ve öğretim – **EÖ** (training and instruction): Sporcunun performans düzeyini geliştirmek için koçun önemli işlevleriyle ilgili 13 maddeden oluşmaktadır.

-Demokratik davranış –**DD** (Democratic behavior): Karar verme sürecine sporcuların katılımlarına antrenörün ne oranda izin verdiğini ifade etmektedir. Bu kararlar grup hedefleriyle ya da bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğiyle ilgili 9 maddeden oluşmaktadır.

-Otoriter davranış –**OD** (Autocratic behavior): Antrenörün sporculardan kendisini ne kadar uzak tuttuğunu ve onlar üzerindeki otoriterliğini ifade eden 5 maddeden oluşmaktadır.

-Sosyal destek –**SD** (Social Support): Antrenörün sporcularının gereksinmelerini gidermeye ne oranda katıldığını, antrenörün davranışları ya doğrudan bu gereksinmeleri karşılamaya ya da sporcularının karşılıklı gereksinmelerini doyurabilmek için uygun bir iklim yaratmaya yönelik 8 maddeden oluşmaktadır.

-Pozitif geribildirim –**PG** (positive feedback): Yarışmalarının sıfır-toplam tipi yarışmalar olduğu, yalnızca bir sporcu veya takımın kazanacağını, diğerlerinin kaybedeceğinden hareketle antrenörün sporcu veya sporcularının performansını değerlendirdiğini ve onların performanslarını övmenin, ödüllendirmenin önemli olduğunu ifade eden 5 maddeden oluşmaktadır (Tiryaki, 2000).

Verilerin analizinde örneklem grubuna dâhil edilen sporcuların, liderlik özellikleri, cinsiyet, yaş, dans yaşı, klasman, eğitim durumu değişkenleri açısından gruplar arası farklılıkları belirlemek amacıyla yapılan istatistiksel sonuçlara ilişkin bulgular incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda veriler normal dağılım göstermediği için Man Whitney U Testi ve Kuruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Analizlerde İstatistik Programından (SPSS 18.0) yararlanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Cinsiyet değişkenine göre algılanan liderlik ve alt boyutlarına ait Man whitney U testi Sonuçları

Parametreler	N (%)	Sıra Ortalaması	Sıra toplamı	U	P
ALGLP					
Kadın	24	23.67	568	268	,865
Erkek	23	24.35	560		
EO					
Kadın	24	25.44	542	241,5	,462
Erkek	23	22.50	586		
DD					
Kadın	24	22.58	542	242	,468
Erkek	23	25.48	586		
OD					
Kadın	24	25.90	621,50	230,5	,331
Erkek	23	22.02	506,50		
SD					
Kadın	24	24.10	578.50	273,5	,957
Erkek	23	23.89	549.50		
PG					
Kadın	24	23.69	568.50	268,5	,873
Erkek	23	24.33	559.50		

Tablo 1'e göre; kadın ve erkek dans sporcularının algıladıkları liderlik davranışları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Cinsiyet değişkeni açısından algılanan liderlik ölçeği alt boyutları karşılaştırıldığında da anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 2. Yaş değişkenine göre algılanan liderlik ve alt boyutlarına ait Kuruskal Wallis Testi sonuçları

Liderlik Alt Ölçekler	Yaş grupları	N (%)	Sıra Ort.	sd	χ	P
ALGLP	16-19	8	35.06	3	13.829	,003**
	20-23	25	26.24			
	24-27	11	13.86			
	28 ve üzeri	3	13.00			
EO	16-19	8	31.94	3	3.628	,304
	20-23	25	23.08			
	24-27	11	21.95			
	28 ve üzeri	3	18			
DD	16-19	8	36.81	3	12.107	,007**
	20-23	25	24.26			
	24-27	11	14.82			
	28 ve üzeri	3	21.33			
OD	16-19	8	25	3	2,226	,527
	20-23	25	25.94			
	24-27	11	18.68			
	28 ve üzeri	3	24.67			
SD	16-19	8	32.63	3	7.307	,063
	20-23	25	24.66			
	24-27	11	20.05			
	28 ve üzeri	3	10.00			
PG	16-19	8	32.06	3	13,126	,004**
	20-23	25	27.46			
	24-27	11	13.32			
	28 ve üzeri	3	12.83			

Tablo 2' de dans sporcularının algıladıkları liderlik davranışı, yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir fark olduğu bulunmuş ($p<0,05$). Ayrıca yaş değişkeni açısından değerlendirildiğinde demokratik davranış ve pozitif geri bildirim alt boyutunda da yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 3. Dans etme yılı değişkenine göre algılanan liderlik ve alt boyutlarına ait Kuruskal Wallis Testi sonuçları

Liderlik Alt Ölçekler	Dans Etme Yılı	N (%)	Sıra Ort.	sd	χ	P
ALGLP	1 yıl ve altı	8	35,53	3	8,595	,035*
	2-3 yıl	20	22,98			
	4-5 yıl	13	22,58			
	6 yıl ve üzeri	6	15,00			
EO	1 yıl ve altı	8	27,88	3	1,185	,757
	2-3 yıl	20	22,20			
	4-5 yıl	13	25,19			
	6 yıl ve üzeri	6	22,25			

DD	1 yıl ve altı	8	31,88	3	3,441	,328
	2-3 yıl	20	23,40			
	4-5 yıl	13	21,04			
	6 yıl ve üzeri	6	21,92			
OD	1 yıl ve altı	8	23,94	3	1,823	,610
	2-3 yıl	20	26,25			
	4-5 yıl	13	23,46			
	6 yıl ve üzeri	6	17,75			
SD	1 yıl ve altı	8	34,50	3	10,243	,017*
	2-3 yıl	20	22,73			
	4-5 yıl	13	25,38			
	6 yıl ve üzeri	6	11,25			
PG	1 yıl ve altı	8	35,13	3	8,926	,030*
	2-3 yıl	20	22,98			
	4-5 yıl	13	23,54			
	6 yıl ve üzeri	6	13,58			

Tablo 3'e bakıldığında; dans sporcularının, dans etme yılına göre algıladıkları liderlik davranışının anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. ($p < 0,05$). Algılanan liderlik ölçeği alt boyutları dans etme yılına göre karşılaştırıldığında; sosyal destek ve pozitif geri bildirimde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. ($p < 0,05$).

Tablo 4. Eğitim durumu değişkenine göre algılanan liderlik ve alt boyutlarına ait Kuruskal Wallis Testi sonuçları

Liderlik Ölçekler	Alt Eğitim durumu	N (%)	Sıra Ort.	sd	χ	P
ALGLP	Lisans	39	24,81	1	5,546	,019*
	lisansüstü	6	11,25			
EO	Lisans	39	23,51	1	,448	,503
	lisansüstü	6	19,67			
DD	Lisans	39	25,31	1	9,077	,003**
	lisansüstü	6	8,00			
OD	Lisans	39	22,55	1	,345	,557
	lisansüstü	6	25,92			
SD	Lisans	39	23,04	1	,003	,960
	lisansüstü	6	22,75			
PG	Lisans	39	24,95	1	6,494	,011*
	lisansüstü	6	10,33			

Tablo 4' de dans sporcularının eğitim durumlarına göre algıladıkları liderlik davranışında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Yine eğitim düzeyi açısından alt ölçek boyutlarından pozitif geri bildirim ile demokratik davranışların anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 5. Cinsiyet değişkeni açısından tercih edilen liderlik ve alt boyutlarına ait Man Whitney U Testi sonuçları

Parametreler	N (%)	Sıra Ortalaması	Sıra toplamı	U	P	
Tercih	Kadın	23	25,15	578,50	295,500	,944
	Erkek	26	24,87	646,50		
EO	Kadın	23	24.46	562,50	286,500	,802
	Erkek	26	25.48	662,50		
DD	Kadın	23	24,11	554,50	278,500	,681
	Erkek	26	25.79	670,50		
OD	Kadın	23	22,83	525,00	249,0	,313
	Erkek	26	26,92	700,0		
SD	Kadın	23	26,65	613,00	261,0	,445
	Erkek	26	23.54	612,00		
PG	Kadın	23	27.85	640,50	233,5	,186
	Erkek	26	22.48	584.50		

Tablo 5'e bakıldığında cinsiyet değişkeni açısından dans sporcuların tercih ettikleri liderlik davranışı karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Dans etme yılına göre tercih edilen liderlik ve alt boyutlarına ait Kuruskal Wallis Testi sonuçları

Liderlik Alt Ölçekler	Dans Etme Yılı	N (%)	Sıra Ort.	sd	χ	P
Tercih Edilen Liderlik Puanı	1 Yıl ve altı	9	33,44	3	6,910	,075*
	2-3 yıl	20	26,78			
	4-5 yıl	13	20,88			
	6 yıl ve üzeri	7	16,71			
EO	1 Yıl ve altı	9	32,94	3	6,343	,096*
	2-3 yıl	20	26,90			
	4-5 yıl	13	18,38			
	6 yıl ve üzeri	7	21,64			
DD	1 Yıl ve altı	9	26,11	3	1,808	,613
	2-3 yıl	20	27,73			
	4-5 yıl	13	21,69			
	6 yıl ve üzeri	7	21,93			
OD	1 Yıl ve altı	9	25,06	3	1,471	,689
	2-3 yıl	20	22,78			
	4-5 yıl	13	28,85			
	6 yıl ve üzeri	7	24,14			
SD	1 Yıl ve altı	9	33,39	3	7,847	,049*
	2-3 yıl	20	26,15			
	4-5 yıl	13	23,54			
	6 yıl ve üzeri	7	13,64			
PG	1 Yıl ve altı	9	34,17	3	7,628	,054*
	2-3 yıl	20	26,43			
	4-5 yıl	13	21,27			
	6 yıl ve üzeri	7	16,07			

Tablo 6'da görüleceği üzere, dans sporcularının dans ettikleri yıl açısından tercih ettikleri liderlik davranışının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Dans etme yılına göre liderlik alt boyutları karşılaştırıldığında ise; eğitim-öğretim, sosyal destek ve pozitif geri bildirimde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 7. Yaş değişkenine göre tercih edilen liderlik ve alt boyutlarına ait Kuruskal Wallis Testi sonuçları

Liderlik Alt Ölçekler	Yaş grupları	N (%)	Sıra Ort.	sd	χ	P
Tercih Edilen Liderlik Puanı	16-19	6	27,17	3	8,980	,030*
	20-23	28	29,27			
	24-27	10	18,15			
	28 ve üzeri	5	12,10			
EO	16-19	6	28,58	3	2,224	,527
	20-23	28	27,30			
	24-27	10	22,10			
	28 ve üzeri	5	18,40			
DD	16-19	6	25,67	3	5,486	,139
	20-23	28	28,63			
	24-27	10	18,10			
	28 ve üzeri	5	17,30			
OD	16-19	6	37,92	3	8,904	,031*
	20-23	28	22,93			
	24-27	10	19,05			
	28 ve üzeri	5	33,00			
SD	16-19	6	27,50	3	11,261	,010*
	20-23	28	27,57			
	24-27	10	26,40			
	28 ve üzeri	5	4,80			
PG	16-19	6	18,58	3	9,690	,021*
	20-23	28	30,43			
	24-27	10	18,25			
	28 ve üzeri	5	15,80			

Tablo 7' de görüleceği üzere; dans sporcularının yaş durumlarına göre tercih ettikleri liderlik davranışı karşılaştırıldığında anlamlı bir fark vardır ($p < 0,05$). Liderlik ölçeği alt boyutları ile karşılaştırıldığında otokratik davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirimde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$).

Tartışma

Bu araştırma, dans sporcularının tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik anlayışını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bulgulara bakıldığında; kadın ve erkek dans sporcularının algıladıkları liderlik ile tercih ettikleri liderlik davranışlarının cinsiyet açısından bir farklılık göstermediği görülmüştür. Cinsiyet açısından dans sporcularının algılanan ve tercih edilen liderlik davranışlarında bir farklılık görülmemesinde; dans sporunun yarışmadan daha çok estetik bir yönünün olması, bireylerin kendi sanatlarını sergilemeye dönük hareket etmelerinden kaynaklı olabileceği, sporcuların amacının daha çok, en iyi şekilde dans etmek ve bu hedefe varmak için çaba harcamalarının etkisi olabileceği öngörülmüş. Ayrıca özellikle estetik değerlere dayalı, dansın performans esnasında diğerleriyle mücadele gerektirmemesi ve rekabete dayalı olmayan yapısı sebepleriyle diğer spor dallarından farklılaştığı belirtilmiş (Akyıldız ve Açıkada, 2011). Dansta var olan performanstaki yoğunluğun koreografin belirlendiği ve performans esnasında maksimal, submaksimal ya da supramaksimal açıdan fizyolojik bir çaba gösterilmediği belirtilmiştir (Wyon ve ark., 2007). Literatüre bakıldığında dans sporunda cinsiyet değişkeni açısından liderlik algısı ve tercih davranışını değerlendiren çalışmaların olmadığı, okul müdürleriyle ilgili yapılan bir çalışmada bu çalışmanın sonuçlarını destekler yönde bulgular bulunmuş (Çağlar ve ark., 2005). Cinsiyet değişkeni açısından sadece

liderlerin kendilerini değerlendiren sınırlı sayıda çalışmaların da olduğu görülmüştür (Turan ve Ebiçlioğlu, 2002).

Dans sporcularının algıladıkları liderlik davranışı; yaş değişkeni açısından ise anlamlı bulunmuştur. Bu çalışmada 16-19 yaş aralığında bulunan dans sporcularının, diğer yaş kategorisinde bulunan dans sporcularına oranla antrenörlerinden daha fazla liderlik algısı içinde oldukları görülmüştür. Dans sporcuların yaşları arttıkça algılanan liderlik davranış puanlarının düştüğü görülmüştür.

Bu veriler yorumlandığında her ne kadar başka spor branşlarında yaşa göre algılanan ve tercih edilen liderlik özelliklerini değerlendiren çalışmalar olmasa da, yaş büyüdükçe lideri algılama puanlarının düşmesi, bireylerin oto kontrollerinin gelişmesi, kendini yönetme, bireysel karar verme ve bunun sorumluluğunu almanın bu sonuçlarda etkisi olduğunu düşündürmüştür. Ölçek alt boyutlarına bakıldığında ise 16-19 yaş kategorisindeki dans sporcularının antrenörlerinden demokratik davranış ve pozitif geri bildirim davranışını daha çok algıladıkları görülmüştür.

Futbol branşı ile uğraşan sporcularla yapılan çalışmada; futbolcuların antrenörlerinde algıladıkları gerçek liderlik davranışı ile tercih ettikleri liderlik davranışları karşılaştırılmış, demokratik ve otokratik davranış boyutlarında farklılığa rastlanmıştır. Futbolcuların antrenörlerinden mevcut durumdan daha fazla demokratik ve otokratik davranış bekledikleri belirlenmiştir. Ayrıca sporcuların antrenörlerinden; sosyal destek almaları, spor eğitimi yani antrenmanlarda pozitif geri bildirim verilmesi sonucu var olan durumdan memnun oldukları belirtilmiştir (Türksoy ve Şarkıcı, 2013).

Dans sporcularının algıladıkları liderlik ve tercih ettikleri liderlik davranışının dans etme yılı değişkenine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Kategorilerden 1 yıl ve altı dans etme yılına sahip sporcuların; daha fazla antrenörlerinden sosyal destek ve pozitif geribildirim tarzında liderlik davranışı algıladıkları ve tercih ettikleri, dans etme yılı arttıkça daha az sosyal destek ve pozitif geribildirim algıladıkları ve tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca çalışanların, alt kademede bulunan yöneticilerin davranışlarını daha çok kontrol odaklı olarak algıladıkları (Avcı ve Topaloğlu, 2009) sonuçlarıyla yorumlanacak olursa; dansa yeni başlayan bireylerin antrenörlerinden eğitim açısından daha fazla destek almaları ve daha fazla geribildirime ihtiyaç duyulmasının bu şekilde, hem algılanan hem de tercih edilen liderlik davranış puanlarının yüksek çıkmasında etkili olduğunu düşündürmüştür.

Dans sporcularının algıladıkları liderlik ve tercih ettikleri liderlik davranışının, eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Dans sporcularının antrenörlerinden algıladıkları liderliğin alt boyutları incelendiğinde; sporcuların eğitim durumu düştükçe diğer kategoride bulunan sporculara oranla demokratik ve pozitif geri bildirim davranışından daha çok etkilendiği. Sporcuların eğitim düzeyi düştükçe demokratik liderlik davranışların anlamlı derecede tercih edildiği görülmektedir.

Basketbol oyuncularıyla ilgili çalışmalarında Chelladurai ve Carron (1983), sporcuların tercihini incelediklerinde, antrenman ve eğitim durumunun lise sporcuları seviyelerinde azaldığını fakat üniversite sporcuları arasında çoğaldığını bulmuşlardır. Basketbolda yapılan bir diğer çalışmada ise genç erkek basketbolcularda turnuva öncesi ve sonrası, otoriter davranış puanları açısından anlamlı farklar olduğu görülmüştür (Toros, 2011).

Olumlu geri bildirim, eğitim ve öğretim davranışı dans öğreniminde önemli faktörlerdir. Bu bulgular ışığında dans tekniği antrenörlerinin bilgilerini aktarırken yeniden değerlendirme ve çeşitleme üzerinde odaklanmaları tavsiye edilebileceği belirtilmiştir (Rafferty ve Wyon, 2006). Yapılan çalışmalar liderlik tarzının sporcuların motivasyonunu etkilediği (Hollebeak ve Amorose, 2005), antrenörlerini demokratik algılayan sporcularda içsel motivasyon düzeyi arttığı (Amorose ve Horn, 2000), antrenörleri otokratik tarz benimseyen sporcularda da içsel motivasyonun düştüğü (Gagne ve ark., 2003) bilgileri göz önüne alındığında; dans sporunda da başarılı bir performans elde edilmesi için antrenörlerin demokratik yaklaşımı, sosyal destek sağlayan ve pozitif geribildirim veren yönde bir liderlik anlayışı geliştirmelerinin önemli olduğu. Bu açıdan antrenörlerin demokratik,

sosyal destek ve pozitif destek veren eğitici ve lider davranışı geliştirmeleri önerisi uygun görülmüştür.

Dans öğrencileri, antrenörlerinin verdiği pozitif geribildirim daha fazla verilmesi gerektiğini, ve antrenörlerin daha demokratik olmasını tercih ettiklerine (Rafferty ve Wyon, 2006) ilişkin bilgilerle yorumlandığında; dans branşında çalışan sporcuların; antrenörlerinin demokratik yaklaşımla geri bildirim vermelerinden etkilendiğini ve bu açıdan antrenörlerin demokratik ve sosyal destek sağlayıcı şekilde tutum içinde olmaları sporunun motivasyonu açısından önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma sonucunda kadın dans sporcuları ile erkek dans sporcularının tercih ettikleri ve algıladıkları liderlik davranışları arasında herhangi bir anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Algılanan liderlik davranışı ile yaş değişkeni arasında ise anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Tercih edilen liderlik davranışı ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, dans öğretmenlerinin sahip olduğu bilgileri sporcularına aktarırken, sporcularının performansına olumlu etkide bulunacak bilgileri vermelidirler. Ayrıca bu bilginin verilebilmesi içinde yeterli antrenörlük niteliğine sahip olunması önemlidir. Bunun sağlanması adına dans federasyonu tarafından sporculara yönelik eğitim eksikliklerinin giderilmesi ve gelişimlerine katkı sunacak dans eğitimleri ve kamplarının düzenlenmesi, antrenörler içinse gelişim seminerlerinin sayısı ve niteliğinin artırılması eğitim-öğretiminin kalitesine olumlu etkisi olacaktır. Bunlara ek olarak, yine ülkemizde yapılan ulusal ve uluslararası yarışmaların sayısı ile birlikte uluslararası geçerliliklerinin artırılması dans sporcularının gelişimlerine yararlı olacaktır ve bu durum da doğrudan ülke sporunun gelişimine hizmet etmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

- Akyıldız, M., & Açıkada, C. (2011). Sanat sergileyen sporcular olarak dansçılar: klasik bale dansçılarının fiziksel uygunluk bileşenleri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences*, 22 (1), 33-42.
- Amorose, A. J., & Horn, T. S. (2000). Intrinsic motivation: relationship with the collegiate athletes' gender, scholarship status, and perceptions of their coaches' behavior. *Journal of Sport Exercise Psychology*, 22, 63-84.
- Avcı, U., & Topaloğlu, C. (2009). Hiyerarşik kademelere göre liderlik davranışlarını algılama farklılıkları: otel çalışanları üzerinde bir araştırma, *KMU İİBF Dergisi*, 11(16) , 63-84.
- Baltaş, A. (2000). *Ekib Çalışması ve Liderlik*. (s.117). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Baltaş, A. (2007). *Değişimin İçinden Geleceğe Doğru Ekib Çalışması ve Liderlik*. (s. 32) İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Başaran, İ. E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri*. (s.55). Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- Bayraktar, B., Kurtoğlu, M. (2009). *Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Arttırılması*. Klinik Gelişim. (s.16-24).
- http://www.klinikgelisim.org.tr/eskisayi/klinik_2009_22_1/3.pdf (27 Mayıs 2016).
- Bayraktar, B., & Kurtoğlu, M. (2011). *Sporda Performans ve Performans Arttırma Yöntemleri*. T. Atası, İ. Yücesir ve B. Bayraktar (ed.). *Dopingle Mücadele ve Futbolda Performans Arttırma Yöntemleri* (s. 269-296). Ankara: Ajansmat Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
- Çağlar, A., Yakut, Ö. & Karadağ, E., (2005). İlköğretim okulu müdürlerinin öğretmenler tarafından algılanan kişilik özellikleri ve liderlik davranışları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 6 (1), 61-80.
- Chelladurai, P. (1993). in R. N. Singer, M. Murphy, and L. K. Tennant (Ed.), *Handbook on Research on Sport Psychology*, (s. 647-671). New York: Macmillian. Copyright.
- Chelladurai, P. (2007). *Leadership in Sports*. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Ed.). *Handbook of Sport Psychology* (3.bs., s. 111-135). New Jersey, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

- Chelladurai, P., & Carron, A.V. (1983). Athletic maturity and preferred leadership. *Journal of Sport Psychology*, 5, 371-380.
- Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.
- Daft, R. (1997). *Management* (4. th). USA: Dryden Press.
- Gagne, M., Ryan, R. M. & Bargmann, K. (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 372-390.
- Garland D. & Barry J. R. (1990). Personality and leader behaviors in collegiate football: a multidimensional approach to performance. *Journal of Research in Personality*, 24(3), 355-370.
- Güner, Ş. (2002). Dönüşümsel Liderliğin Güç Kaynakları ve Silahlı Kuvvetler Organizasyonunun Dönüşümsel Liderliğe Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Hollebeak, J., & Amorose, A. J. (2005). Percieved coaching behaviors and college athletes intrinsic motivation: A test of self-determination theory. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 20-36.
- Nalçakan, M. (2011). Dansçı sağlığı-dans hekimliği. *EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, 1, 75-81.
- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory And Practice* (6. press). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rafferty, S., & Wyon M. (2006). Leadership behavior in dance application of the leadership scale for sports to dance technique teaching. *Journal of Dance Medicine of Science*, 10(1 – 2), 6-13.
- Tiryaki, Ş. (2000). Spor için liderlik ölçeğinin türk sporcularına uyarlanması çalışması. 6.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, 2000. Ankara, Türkiye.
- Toros, T. (2011). Genç erkek basketbolcularda, turnuva öncesi ve turnuva sonrası sporcuların algıladıkları antrenörlük davranışı, hedef yönelimleri, takım sargınlığı, algılanan motivasyonel iklim ve kolektif yeterlik. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 2(1), 27-39.
- Toros, T., & Tiryaki, Ş. (2006). “Sporda liderlik ölçeğinin – futbolcuların antrenör davranışlarını algılaması versiyonunun-geçerlik ve güvenilirlik çalışması”. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, Türkiye.
- Turan, S., & Ebiçlioğlu, N. (2002). Okul müdürlerinin liderlik özelliklerinin cinsiyet açısından değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 31, 444-458.
- Türksoy, A., & Şarkıcı, T. (2013). 12-14 Yaş futbolcuların antrenörlerinden algıladıkları ve tercih ettikleri lider davranışları ile ilgili sporcu tatmini. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 200-203.
- Wyon MA, Deighan MA, Nevill AM, Doherty M, Morrison SL, Allen N, et al. (2007). The cardiorespiratory, anthropometric, and performance characteristics of an international/national touring ballet company. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 21(2), 389-393.
- Yurt, O. (2009). Taekwondo Antrenörlerinin Liderlik Tarzları. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Extendent English Abstract

Internal factors which are independent from external influences and partially inborn, such as age, sex, intelligence, psychological conditions, and many factors affecting performance indirectly, are important for a successful sport performance. However, coaches independent from athletes have been highlighted as an important issue (Bayraktar and Kurtoglu, 2004). As a coach, team leader has important tasks in improving performance in sports media and in achieving the goal of the team. As a concept, leadership was defined as the process of influencing a group of people individually to accomplish organizational goals and to achieve a common purpose (Baltas, 2000; Northouse, 2013). Leadership behaviors generally accepted today have been studied in three main

groups including autocratic, democratic and laissez-faire leadership in terms of their styles (Daft, 1997).

Autocratic Leadership: It is stated to be a suitable style for people who were raised in bureaucratic societies and received that education. It is stated that in this leadership style, subordinates have no voice in management and planning; their feelings are not taken into consideration, therefore their job satisfaction and commitment to the business remains at the minimum level; in groups with autocratic leaders, performance is achieved as long as there is a leader in charge of them (Daft, 1997).

Democratic leadership; It is reported that these leaders share their authority with their subordinates, thus they have the opportunity to make more effective decisions in organizations and as the subordinates regard themselves as part of the business they work for, their motivation is at the top level. The fact that there may be losses due to the slow process of decision making mechanism and this leadership style might cause disruption in situations requiring urgent decision making is mentioned as a disadvantage in the democratic leadership approach (Daft, 1997).

Laissez-faire leadership is regarded as a leadership style where leaders almost never use their authority and leave their subordinates on their own. It is stated that leaders have an approach where the main duty of the leader is to provide subordinates with materials or resources or to solve the relevant problems and leaders are only involved in the issues directed to them in this style (Güner, 2002).

Dance sport considered as a branch of sports is a branch where a lot of skills such as art, sports, music, drama are included starting from young ages and studies where these skills are developed together are carried out. In order to be successful in dance sport, it is also important to develop physical and conditioning properties required for an athlete as well as development of artistic properties. For dance sport, a lot of properties such as sense of rhythm, flexibility, coordination, balance, speed, promptness, strength and endurance should be developed in a regular training program. A program including such complicated situations as artistic, aesthetic and bi-motoric properties should be studied under the leadership of a professional coach trained in this field. It is stated that 2-hour trainings are performed in sports branches, especially in football, whereas at least 4/5-hour trainings are performed in dance sport, and these trainings can even last 8/10 hours per day in the pre-stage process (Nalçakan, 2011). It is thought that the leadership style of the coach, which is an external factor in the motivation of the athletes, is effective in a branch which requires the performance of such intensive and continuous trainings. Considering that showing a successful performance in dance sport and continuing in a motivated way is related to the attitudes of the coaches (Bayraktar and Kurtoğlu, 2011; 2016; Garland and Barry, 1990), the question of how dancers engaged in Dance sports perceive the leadership behaviors of their coaches comes to mind.

Moreover, the leadership features were also stated as an important concept for the success of the athletes (Yurt, 2009). In Chelladurai's multi-dimensional leadership model, the fact that all behavioral properties are associated with each other was reported to influence performance satisfaction levels (Chelladurai, 1993) and harmony between the bounden (mandatory) and preferred (requested) leadership behaviors was stated as an important concept in terms of its affection for athletes' satisfaction levels and finally improving performance within the team (Chelladurai, 2007). When the literature was surveyed for the evaluation of the leadership behavior in terms of dance sport, it was seen that studies were insufficient and it was aimed to study if there were any differences between athletes' perceived and preferred leadership behavior in terms of gender, age, dance age, classification, and education level. In this respect, the preferred and perceived leadership behaviors of dance athletes competing in Turkish Dance Sports Federation Latin and Standard Interclub Dance League 1st Stage Competition and Koç Dance Cup Open in 2014-2015 Season were investigated. It was aimed to evaluate whether the determined leadership behaviors varied by gender, age, dance age, classification, and educational level.

In this study, Sports Leadership Scale, which was developed by Chelladurai and Saleh's (1980) and validity-reliability tests of which were carried out by Toros and Tiryaki (2001), was used. The scale has 5 subscales and a total of 40 items. The items are answered on a 5- point Likert scale. Training and instruction behavior subscale has 15 items. These items are about the important functions of the sports coach to enhance athletes' performance. Democratic behavior subscale has 8 items. These items are about the extent to which sports coaches let athletes join decision making process. Autocratic behavior subscale has 3 items. These items refer to the extent to which sports coaches keep off the athletes and refer to coaches' authoritarian behaviors. Social support behavior subscale has 8 items. These items refer to the extent to which sports coaches meet athletes' needs. Positive feedback behavior subscale has 6 items. These items refer how sports coaches evaluate athletes' performance.

A total of 49 sportsmen who were licensed in the 2014-2015 Season Latin and Standard Club Dance League 1st Stage Competition and Koç Dance Cup Open Competition organized by the Turkish Dance Sports Federation and volunteered after being informed of the purpose of the research participated in the survey. In Koç University sports hall in the province of Istanbul, where the competition was held, after the sportsmen completed the necessary procedures at the registration desk, they were informed about the research and became part of the study on a voluntary basis. After checking the scales filled by volunteer sportsmen participating in the research, a total of 49 "preferred leadership" behavior scales filled by 26 male and 23 female athletes and a total of 47 "perceived leadership" behavior scales filled by 23 male and 24 female athletes were taken into consideration.

According to the results, there was no significant difference between both male and female dance athletes' perceived (Table 1) and preferred (Table 5) leadership behaviors.

Dance athletes' perceived leadership behaviors were found to be significantly different when analyzed in terms of age variable. In addition, when they were evaluated in terms of age variable, in subscale of democratic behavior and the positive feedback, it was found that there was a statistically significant difference (Table 2). According to duration of dancing, perceived leadership behaviors were found to be significantly differentiated. When perceived leadership subscales were compared in terms of duration of dancing, social support and positive feedback were found to have significant differences (Table 3). When perceived leadership behaviors were evaluated in terms of education level, there was a significant difference. Moreover, when perceived leadership behaviors were evaluated in terms of education level, the positive feedback and democratic behaviors were found to be differentiating significantly (Table 4).

Athletes's preferred leadership behaviors were found to be significantly differentiating in terms of duration of dancing. When leadership subscales were compared in terms of duration of dancing; education and training, social support and positive feedback were found to be statistically significant (Table 6). When dancing athletes' preferred leadership behaviors were compared in terms of age variable, a statistically significant difference was found; but when a comparison was made with the leadership subscales, there was a statistically significant difference in autocratic behavior, social support and positive feedback (Table 7).

In conclusion, athletes' perceived and preferred leadership behaviors did not differ significantly by gender. Perceived leadership behaviors were found to be significantly differentiating in democratic behavior and positive feedback subscale in terms of the age variable; in social support and positive feedback in terms of duration of dancing; in positive feedback and democratic behavior subscale in terms of education level. Preferred leadership behaviors were found to be significantly different, in education level, social support and positive feedback in terms of duration of dancing; in autocratic behavior, social support and positive feedback subscale in terms of age variable.